

Sadržaj

Događaji

Saopćenja za javnost

Konkursi

Linija za pomoć novinarima

Plan aktivnosti za naredni mjesec

Medijska scena: digitalizacija medija
Zbog interesa pojedinaca BiH

kasni za zemljama u regiji

Piše: Zdravko Šavija

BiH rizikuje da ostane crna rupa
u digitalnom svijetu

Piše: Emir Povelakić

Intervju: Mehmed Agović

Digitalna BiH: Kada, zašto, kako?

Piše: Emir Vajzović

Rezultati istraživanja javnog mi-
njenja u vezi sa procesom digitali-
zacije u Bosni i Hercegovini

Uvodnik

Dok susjedne zemlje značajno napreduju u oblasti digitalizacije medija, naša zemlja, uprkos ispunjenju velikog broja preduslova, u ozbiljnom je zakašnjenju. Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine je u septembru 2009. godine usvojilo Strategiju prelaska sa analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju koja je predviđala i rok za prelazak na digitalno emitovanje - 1.12.2011. godine. Na žalost, i u ovoj oblasti se pokazalo da rokove u BiH ne treba preozbiljno shvatiti.

Proces digitalizacije u našoj zemlji je zastao i za sad postoji samo optimizam da će on biti završen do juna 2015. godine, kada ističe posljednji rok za digitalizaciju medija. To je međunarodna obaveza Bosne i Hercegovine, na šta je obavezuje Regionalni sporazum GE-06 koji predviđa uvođenje digitalne televizije i potpuno gašenje analogne televizije u svijetu. Hrvatska je proces digitalizacije završila, dok se u Srbiji i Crnoj Gori proces privodi kraju.

U BiH i nakon više od dvije godine nije izabran najpovoljniji ponuđač za nabavku dijela prenosne mreže i emisionu opremu za pokrivanje digitalnim signalom Sarajeva, Banja Luke i Mostara. U Ministarstvu prometa i komunikacija tvrde da BiH ima obezbijeđena sredstva za projekat digitalizacije radiodifuzije ali da ih ne može početi trošiti za predviđenu namjenu zbog Ureda za razmatranje žalbi koji je poništio dva tendera za nabavku potrebne opreme i zbog čega su izgubljene dvije godine. Sad je već kasno za okrivljavanje, nadamo se da će Vijeće ministara BiH i nadležni za digitalizaciju ipak ozbiljno shvatiti novi rok - juni 2015. godine, kao krajnji period do kojeg se mora okončati digitalizacija. Svaki novi rok bi vjerovatno sa sobom donio već nove tehnologije koje bi nam, možda, bile nedostižne.

O procesu digitalizacije medija u BiH za E-novinar pišu: Zdravko Šavija, rukovodilac Ekspertnog tima za digitalizaciju javnih RTV servisa, Emir Povelakić, rukovodilac sektora za dozvole, digitalizaciju i koordinaciju u emitovanju Regulatorne agencije za komunikacije (RAK) i profesor Emir Vajzović, čiji tekst prenosimo sa portala www.media.ba. Donosimo vam i intervju sa Mehmedom Agovićem, savjetnikom ministra prometa i komunikacija BiH.

Adis Šušnjar, Udruženje/udruga BH Novinari

Događaji

21-22.01.2013.

Održana radionica "Pravna pomoć za novinare i medije"

"Pravna pomoć za novinare i medije - zaštita prava na slobodu izražavanja i individualnih prava novinara kroz primjenu domaćeg zakonodavstva i međunarodnih instrumenata" naziv je radionice održane u Konjicu 21. i 22. januara u organizaciji BH novinara. Radionica je okupila advokate i diplomirane pravnike iz cijele BiH. Na radionici se raspravljalo o temama: Evropski standardi zaštite slobode izražavanja i zaštite prava novinara, pregled sudskih sporova protiv novinara i medija, kleveta-sudska praksa u BiH i standardi Evropskog suda u procesuiranju slučaja.

Vidi cijeli članak

Medijska scena: digitalizacija medija

Zbog interesa pojedinaca, BiH kasni za regijom

Piše: Zdravko Šavija, rukovodilac Ekspertnog tima za digitalizaciju javnih RTV servisa

Televizija je vjerovatno najekonomičniji i neefikasniji medij koji informiše, obrazuje i zabavlja javnost širom svijeta. Televizijski prijemnik je, sasvim sigurno, najpopularniji kućni uređaj u svijetu. Prema podacima Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) u svijetu je više od 1,7 milijardi televizora, mnogo više nego fiksnih telefona, mobilnih telefona ili personalnih računara.

U narednih 10 godina očekuje se da će barem milijardu analognih TV prijemnika biti zamijenjena digitalnim. To bi trebalo da stvori nove multimilijarde evra godišnje u oblasti medijske opreme, potrošačke elektronike, računara i poluprovodničke industrije.

Mnoge zemlje su već završile sa tranzicijom od analogne ka digitalnoj televiziji. U Evropi je sa digitalnom zemaljskom televizijom, kao nacionalnim

Događaji

17.01.2013.

Predstavnici Vijeća za štampu Moldavije u posjeti BiH

Predstavnici Vijeća za štampu Moldavije su u sklopu radne posjete Vijeću za štampu BiH održali sastanak sa predstavnicima Udruženja BH novinari na kojem je razgovarano o radu ovih organizacija i medijskoj sceni dvije zemlje.

Vidi cijeli članak

15.01.2013.

Predstavljeni rezultati monitoringa govora mržnje u medijima i javnosti

Rezultati monitoringa jezika mržnje u medijima u periodu august -decembar 2012. predstavljeni su u Sarajevu na pres konferenciji koju su organizovali Udruženje/udruga BH novinari, Vijeće za štampu u BiH i Ured Vijeća Evrope u BiH.

Vidi cijeli članak

14.01.2013.

Predstavnic OSCE-a za slobodu medija zabrinuta slabljenjem RTV sistema u BiH

Dunja Mijatović, predstavnica OSCE-a za slobodu medija, izrazila je zabrinutost povodom amandmana na legislativu koja reguliše javno emitiranje, a koji bi kreirali još jedan javni emiter u Bosni i Hercegovini, nanoseći time štetu finansijskoj održivosti postojećeg sistema javnog emitiranja.

Vidi cijeli članak

servisom prva počela Velika Britanija 1998. godine, emitovanjem 30 TV kanala smještenih u 6 paketa, zatim Švedska 1999. godine, pa Italija, Francuska, Španija. Zemlje u okruženju Bosne i Hercegovine su već prešle na digitalno emitovanje: Slovenija, Hrvatska, Makedonija i Crna Gora je završila prenosnu opremu 2006 i sada radi na montaži opreme za emitovanje dok je u Srbiji proces montaže opreme za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje u toku. Jedino Bosna i Hercegovina nije počela sa radom, čak nije završila ni tender za nabavku opreme za prvu fazu – dio prenosne mreže i emisionu opremu za pokrivanje digitalnim signalom Sarajeva, Banja Luke i Mostara.

Sa stanovišta TV gledalaca, prednosti digitalnog prijema TV signala se ogledaju u :

- boljem kvalitetu slike;
- većoj otpornosti na spoljašnje – atmosferske smetnje;
- maloj greški prijema u projektovanoj zoni digitalnog predajnika;
- visokom kvalitetu tona;
- visokom nivou primljene slike;
- primljenoj slici bez refleksije ;
- formatu reprodukovane slike (odnos širine i visine) 4:3 i 16:9 (široki ekran);

Kada su u pitanju TV stanice prednosti digitalnog emitovanja signala se sastojaju u:

- većoj oblasti pokrivanja nego što je to bio slučaj u analognoj tehnici, pri istoj izračenoj efektnoj snazi predajnika. Ovo ima za posljedicu da se ista zona pokrivanja može obezbjediti sa znatno manjom efektnom izračenom snagom, a to znači i manjom snagom digitalnog predajnika, orijentaciono oko 3-4 puta, zavisno od varijanti rada sistema;
- mogućnost emitovanja dodatnih „servisa“ - tele šoping, vremenska prognoza, video igre, servisne informacije, plaćanje po emisiji, izlaz na internet i znatno brži teletekst;
- emitovanje više programa po jednom TV kanalu (do 8 kanala u standardnoj rezoluciji slike);
- niža cijena eksploatacije emisionih uređaja – TV predajnika;
- mobilnom prijemu digitalnog signala;

Prelazak na digitalno emitovanje može se posmatrati u dva odvojena segmenta: gledaoci i javni RTV servisi.

Kada su u pitanju gledaoci potrebno je digitalnim emitovanjem obezbjediti:

• izbor širokog spektra sadržaja. On se može garantovati strategijom koja u tehničko- tehnološkom smislu garantuje visok stepen kompatibilnosti opreme za prijem, opreme za dekodiranje i odobrenja pristupa uslugama;

- izbjeći bilo koji oblik materijalne diskriminacije ili digitalne podijeljenosti između različitih socijalnih kategorija pri nabavci digitalne opreme;
- jeftinu tranziciju sa analognog na digitalni sistem;
- smanjenje rizika digitalne podijeljenosti za šta je vrlo bitna medijska pismenost. Stoga treba obezbjediti gledaocima širok izbor informacija. Ove obaveze treba na sebe da preuzmu državni organi, Regulatorna agencija i javni RTV servisi;

Posebnu pažnju pri prelasku na digitalno emitovanje treba obratiti na javne RTV servise. Oni imaju posebnu društvenu ulogu jer daju osnovne usluge koje nude informativni, obrazovni, sportski i zabavni program. Stoga, javni RTV servisi moraju da imaju centralnu ulogu u procesu tranzicije u digitalno zemaljsko emitovanje. Potrebno je omogućiti da oni budu predstavljeni na različitim digitalnim platformama (kablovske, satelitske, zemaljske) sa različitim programskim sadržajima i uslugama. Pravilo obaveznog emitovanja treba da bude primijenjeno u korist javnih RTV servisa što je više moguće, kako bi se garantovao pristup njihovim servisima i programima putem ovih platformi.

Nakon svega, postavlja se pitanje gdje smo sada u procesu digitalizacije, šta imamo, čime raspolažemo, šta nam nedostaje. Ako se vratimo malo unazad možemo da utvrdimo hronologijom urađeno:

- potpisan i ratifikovan Ženevski sporazum 2006. na kojem je izvršena raspodjela frekvencija;
- završna akta Ženevske konferencije 2007., usvojio Savjet ministara BiH;
- Ženevski sporazum 2009. ratifikovalo predsjedništvo Bosne i Hercegovine;
- usvojenu Politiku sektora emitovanja 2007. godine;
- usvojenu Strategiju prelaska na digitalno emitovanje 2009. godine;
- usvojen Projekat prenosne mreže 2010. godine od strane Savjeta ministara BiH;
- usvojen Projekt primarne emisione

mreže od strane Savjeta ministara;

- odobrena sredstva za realizaciju IA i IB faze Projekta prenosne mreže javnih RTV servisa i pokrivanjem digitalnog signala Sarajevo, Mostar i Banja Luka;
- Odluku Savjeta ministara kojom se proces digitalizacije javnih RTV servisa uvrštava u višegodišnji program kapitalnih investicija u vremenskom periodu 2011/2014. godine sa odobrenim sredstvima za realizaciju projekta prelaska sa analognog na digitalno emitovanje;
- Odluku Savjeta ministara o raspisivanju tendera za nabavku opreme.

Svi gore navedeni dokumenti i odluke predstavljaju pravne, ekonomske i finansijske preduslove za realizaciju ovog tehnološki velikog projekta i ste strane država je pokazala odgovornost za realizaciju istog. S druge strane javni RTV servisi takođe su pokazali profesionalan i odgovoran pristup pri realizaciji projekta jer su vlastitim sredstvima obezbjedili sanaciju infrastrukture i angažovanjem struke i pameti uradili projekte prenosne i primarne emisione mreže. Bitno je napomenuti da je Radio televizija Republike Srpske završila i digitalizaciju studijskih kapaciteta.

Nažalost moramo konstatovati da je Ured za žalbe Bosne i Hercegovine već dva puta poništio tender za nabavku opreme. Žalosno je, ali se mora konstatovati da u ovoj državi nije bitan opšti, javni interes već interes pojedinaca koji su prisutni na svim tenderima, od automata za naplatu putarine do digitalizacije. U ovoj državi vještačenje tenderske dokumentacije mogu da vrše pojedinci i institucije koje nisu registrovane u sudovima i sve se radi mimo Zakona o upravnom postupku.

Iz svega gore navedenog a naročito zbog rada pojedinih institucija mimo i van zakona, napravljena je velika šteta Bosni i Hercegovini kako u samom ugledu tako i u ostvarivanju prihoda budžeta koja se ogleda u:

- neprovođenju međunarodnih i domaćih propisa o korištenju radiofrekventnog spektra;
- da se u Bosni i Hercegovini ne mogu izdati dozvole za operatore treće generacije mobilnih komunikacija niti dozvole za operatore široko pojasnih pristupnih sistema dok se ne izvrši digitalizacija prenosnog sistema javnih RTV servisa;
- da proces uvođenja digitalnog emitovanja u BiH ne može ostvariti bez zamjene i digitalizacije prenosnog sistema javnih RTV servisa;
- da do potpune zamjene i digitalizacije prenosnog sistema BiH kao članica međunarodne Unije za telekomunikacije (ITU) i Evropske zajednice poštanskih i telekomunikacijskih administracija (CEPT) ne može ispunjavati svoje obaveze, a posebno u dijelu sprečavanja štetnih smetnji prema susjednim državama;
- da država Bosna i Hercegovina ne može da poštuje potpisane međunarodne ugovore i preuzete obaveze;
- da će država Bosna i Hercegovina nakon 17 juna 2015.god ostati crna rupa na Balkanu jer su sve zemlje u okruženju pri završetku procesa digitalizacije.

14.01.2013.

BH novinari zabrinuti zbog usvajanja amandmana na Zakon o javnom radiotelevizijskom sistemu BiH

Upravni odbor Uruženja/udruge BH novinari je izrazio zabrinutost zbog usvajanja amandmana na Zakon o javnom radiotelevizijskom sistemu BiH kojima će biti pokrenuta parlamentarna procedura za formiranje javnog servisa na hrvatskom jeziku.

Vidi cijeli članak

BiH može ostati crna rupa u regiji

Piše: Emir Povlakić, rukovodilac sektora za dozvole, digitalizaciju i koordinaciju u emitovanju Regulatorne agencije za komunikacije (RAK)

Uvođenje digitalne televizije (DTT) je međunarodna obaveza Bosne i Hercegovine proizašla iz Regionalnog sporazuma GE-06 koji predviđa uvođenje digitalne televizije i potpuno gašenje analogne televizije u svijetu, zaključno sa 15.6.2015. godine. Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine je, na osnovu prijedloga DTT Foruma, u septembru 2009. godine usvojilo Strategiju prelaska sa analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju u frekventnim opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz u Bosni i Herce-

govini. Strategija je djelo DTT foruma, tijela sastavljenog od vijeća, sekretarijata i 5 radnih grupa (regulativa, sadržaj, tehnika, promocija i društveno-ekonomski aspekt), koje su činili predstavnici Ministarstva prometa i komunikacija BiH, RAK-a, Javnih RTV servisa, komercijalnih tv stanica, ali i akademske i društvene zajednice. Strategijom je definisan način, uslovi, ali i obaveze odgovornih institucija u procesu implementacije, te je određen i rok za prelazak na digitalnu zemaljsku radiodifuziju, 1.12.2011. godine. Planirano je i da nosilac uvođenja DTT u BiH budu Javni RTV servisi kroz Multiplex A, ali i da postojeće zemaljske tv stanice, onog trenutka kada uđu u Multiplex B i C, također budu među najznačajnijim sudionicima ovog procesa. Kako bi omogućila nesmetan početak implementacije obaveza definisanih u Strategiji, Agencija je u aprilu 2010. donijela odluku o korištenju Multipleksa A za potrebe javnih RTV servisa. Prednosti uvođenja digitalne televizije su višestruke, kako u odnosu na državu, pružaocima usluga, tako i na krajnje korisnike. Digitalizacija donosi brojne prednosti kako za korisnike (bolja kvaliteta slike i zvuka i veći izbor programskih sadržaja i usluga), industriju (mogućnost pokrivanja veće teritorije države obzirom da se otklanjaju ograničenja uzrokovana nedovoljnim frekventijskim resursima, omogućava razvoj novih usluga, stvara uslove za nova radna mjesta) tako i za državu (veću iskorištenost frekventnih resursa, što sa sobom donosi mogućnost razvoja novih tehnologija i usluga i povećanje prihoda koji se neposredno slivaju u državni budžet i sl.) I pored svih navedenih prednosti, naša zemlja još uvijek nije počela sa emitovanjem digitalnog signala. Iako je Vijeće Ministara donijelo odluku o financiranju dijela projekta mikrovalnih veza javnih RTV servisa, odluku o uvrštavanju projekta digitalizacije u program višegodišnjih kapitalnih ulaganja 2011-2014., kao i odluku o usvajanju tehničkih uvjeta koje digitalni prijemnici moraju ispunjavati, nije se napravilo mnogo u samoj realizaciji Strategije. Činjenica da je Vijeće Ministara tek u septembru 2011. godine imenovalo članove stručne komisije DTT Foruma, što je bio preduslov za početak rada na reviziji Strategije, izmjeni utvrđenih rokova, ali i izradi Akcionog plana, kao i činjenica da su do sada propala već dva tendera za nabavak emisione i predajne opreme za javne RTV servise, stavljaju Bosnu i Hercegovinu u skupinu zemalja koja samo na papiru ima digitalizaciju. Stručna komisija DTT Foruma, koju čine i predstavnici Agencije, uradila je Akcioni plan i između ostalog, definisala obaveze i zadatke u procesu ubrzane implementacije Strategije ali je i predložila novi rok za prelazak na digitalno emitovanje 1.12.2014. godine. Vijeće Ministara je u julu 2012. potvrdilo taj rok, te je u decembru iste godine donijelo odluku o usvajanju projekta primarne emisione mreže digitalnog emitovanja. Nažalost, još uvijek nisu usvojili Akcioni plan, što je preduslov za nastavak svih predviđenih aktivnosti u vezi sa uvođenjem digitalne televizije. Ukoliko se to ne desi u skorije vrijeme, i ako se ne započne sa ubrzanom implementacijom Multipleksa A, ne samo da nećemo biti u mogućnosti ispoštovati nove rokove za provedbu Strategije, već je moguće da će Bosna i Hercegovina, nakon juna 2015., ostati crna rupa u digitalnom svijetu.

Intervju

Mehmed Agović, savjetnik ministra za promet i komunikacije BiH

“Zbog poništenih tendera kasnimo više od dvije godine”

E-novinar: Novi rok za prelazak na digitalni sistem medija je 2015. godina. Da li će BiH uspjeti do tada da završi proces digitalizacije?

Agović: Krajnji rok za prelazak s analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju, koju je odredila EU, je polovina 2015. godine. Mi smo bili planirali da cijeli posao završimo do kraja 2014. godine, ali s obzirom na činjenicu da nam neko drugi neopravdano troši dragocijeno vrijeme, biće dobro da završimo taj posao do krajnjeg evropskog roka.

E-novinar: Šta je po vama najveći problem zbog kojeg proces digitalizacije kasni? Kao krivca mnogi navode Ured za žalbe BiH koji je dva puta poništio tender za nabavku opreme?

Agović: BiH je jedna od rijetkih zemalja u Evropi koja ima obezbijedena sredstva za projekat digitalizacije njene radiodifuzije i apsurdno je da ne može da ih počne trošiti za predviđenu namjenu na vrijeme. Ured za razmatranje žalbi već drugi put poništava tender za nabavku potrebne opreme i samo po tom osnovu smo izgubili više od dvije godine. U ponovljenom postupku javne nabavke učinjeno je sve da ta tenderska procedura i zahtjevi budu maksimalno konstruktivni i jasni, posebno s tehničkog stanovišta. Eksperti javnih RTV servisa su vrlo pomno definisali potrebnu opremu koja im je potrebna za proces digitalizacije. Raspisan je međunarodni oglas, odabrani su ponuđači u skladu sa njihovim referencama, ali je Uredu za žalbe trebalo više od godinu dana da donese odluku. Problem je što se taj Ured ne ponaša u skladu sa zakonom koji ga obavezuje da se trudi da maksimalno efikasno i u zakonskim rokovima rješava žalbe. Zakon kaže, napr. da Ured, nakon podnošenja žalbe, mora u roku od mjesec dana donijeti svoje rješenje. U slučaju ponovljenog tendera za projekat digitalizacije oni su to morali učiniti početkom petog mjeseca 2012. Nažalost, oni su tek prije nekoliko dana donijeli odluku o poništavanju javne nabavke i tako nam uzeli nepotrebno punih osam mjeseci. Za to vrijeme smo mogli završiti još jedan postupak javne nabavke. Sada nam ostaje da se na tome još agilnije angažujemo.

E-novinar: Koji su najveći izazovi koje će donijeti digitalizacija medija?

Agović: Prelazak s analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju je ogroman tehnološki napredak koji donosi niz povoljnosti. Prije svega, kvalitet slike i zvuka će biti neuporedivo bolji i standardan, bez oscilacija. Digitalizacija, pored ostalog, omogućava dodatne servise građanima i dodatne specijalizirane kanale. Npr. Analogna televizija za emitiranje jednog TV programa koristi jedan frekencijski kanal, dok se u digitalnim uslovima (DVB-T) odašiljanja na jednom kanalu može prenositi i do deset programa (tzv. DVB multipleks). Time se štedi frekencijski spektar kao ograničeni državni resurs. Konačno, digitalizirana radiodifuzija pojeftinjuje ukupne troškove i istovremeno omogućava dodatne izvore prihoda.

E-novinar: Da li su građani dovoljno upoznati sa novinama koje donosi digitalizacija medija? Da li će se građanima subvencionisati kupovina novih televizijskih aparata ili risivera?

Agović: Građani će detaljno biti upoznati s problematikom digitalizacije prije nego što taj proces počne. Najvažnija instrukcija je da će morati imati televizor koji podržava prijem digitalne zemaljske televizije (oznaka DVB-T). Takvi televizori se već sada proizvode serijski. Oni koji ne budu imali takav TV aparat i ne koriste kablovsku TV, trebaće kupiti odgovarajući risiver (biće na vrijeme upoznati koju vrstu) koji će konvertovati potreban signal. Planirano je da se građanima na odgovarajući način subvencionira kupovina tog uređaja.

Digitalna BiH: Kada, zašto, kako?

Piše: Emir Vajzović

Proces digitalizacije ili uvođenje digitalne televizije podrazumijeva, stručno rečeno, prelazak sa analogne na digitalnu terestrijalnu radiodifuziju u opsegu 174-230 MHz i 470-862 MHz. Proces je važan za Bosnu i Hercegovinu, a tema odavno aktuelna već samim time što je riječ o zadaći koju nam valja uraditi, a uradak još uvijek nije okončan.

No, u posljednje vrijeme tema očito dobija na aktuelnosti, samo ovaj put ne isključivo radi svoga objektivnog značaja, već zbog činjenice da se „pročulo“ kako se u tom poslu ozbiljno kasni, pa je započela utrka u ekskluzivnom informiranju javnosti, prije svega s ciljem pronalaska krivaca.

Logično, počinju se nametati pitanja na koja bi neko trebao makar odgovoriti, ako već ne i za njih odgovarati. Prvo, da li zaista kasnimo, u čemu i u odnosu na šta/koga? Potom, i bez dobijenog odgovora na prethodna pitanja (ma kakav odgovor bio), nužno slijedi: Ko to kasni? To postaje ključno – takvi smo, i takvi su nam mediji, šta da se radi!?

Da krivci budu krivlji

Zapravo, iako se priča o digitalnoj terestrijalnoj televiziji (DTT) u stručnoj javnosti struktuirano vodi već punih 5 godina, teško je ne zapaziti kako su joj bh. mediji (novinari, urednici) sve to vrijeme premalo pažnje posvećivali i rijetko je promatrali iz afirmativnog ugla.

Logika je, valjda, okvir za uobičajenu sliku naše medijske stvarnosti: nema potrebe pričati i o čemu što ne prate skandali ili u šta se nisu uplele političke elite. Tako je, otprilike bilo do sada. A onda, dobar povod da se tema ipak „ozbiljnije“ stavi na dnevni red i medijski aktualizira: neko je zaključio, pa informacija „procurila“ kao agenda - kasnimo!

Štaviše, posve smo zakasnili, a ako je tako, onda prestaje biti važno ima li u ovome poslu išta dobro urađenoga. Pri tome, dakako, ne želimo ni provjeriti, a kamoli prihvatiti da se (makar) preuranjeno konstatiralo kašnjenje jer bi se u tom slučaju izgubila ciljana destruktivna ekskluzivnost, a i krivci bi bili manje krivi.

Sažetak priče o uvođenju digitalne narod već zna. Barem u onom atraktivnom dijelu koji znači pogodnosti: bolja slika i zvuk, veći broj kanala, interaktivnost, prijenos podataka itd. Doda li se tome i ostalo što digitalna terestrijalna radiodifuzija nudi (ogroman prihod za državu i one koji se uspiju ubaciti u prvi tim na terenu, nogometnom terminologijom rečeno) – eto prilike da se i javnost uključi u iznalaženje i identifikovanje onih zbog čijeg su nemara za takve blagodeti još uvijek uskraćeni.

I zato opet pitanje: kako demistificirati digitalnu televiziju, o kojoj svako (i nepozvan) priča, a mnogi (pozvani) o njoj šute. Razvojem tehnike i tehnologije, liberalizacijom sektora telekomunikacija, ulaskom na tržište novih „igrača“ - usluge u sektoru komunikacija postaju sve „veličanstvenije“, brojnije, što potencijalne korisnike dodatno dovodi u stanje zbunjenosti. Svi digitalnu spominju i svi je već prodaju, a nje na našem području još uvijek ni na pomolu.

Pare ili volja?

Da se razumijemo: transformacija analognog u digitalno RTV emitovanje neminovno je, ali i vrlo složen proces s kojim se suočava Bosna i Hercegovina. Jasno je da će se prelaskom na digitalnu stvarnost radiofrekventni spektar (RF), kao ograničeni resurs svake države, u budućnosti znatno efikasnije koristiti.

Uvođenje digitalne terestrijalne / zemaljske(1) TV (DTT), period prelaska sa analognog na digitalno zemaljsko emitovanje, te gašenje analogne televizije (2) obaveza je koju naša država treba uskladiti sa važećim međunarodnim sporazumima iz ove oblasti. U tom pogledu nužno je, za početak, usvojiti digitalni plan frekvencija (urađeno), strategiju prelaska na digitalno emitovanje (urađeno), te zakonski i regulatorni okvir (u procesu izrade), ali su za uspješnu provedbu digitalizacije i postavljanje dobrih temelja čitavom ovom procesu zasigurno potrebna i značajna finansijska sredstva i dosta dobre volje.

E, tu smo već kod krivaca! Samo što je teško prozvati ih imenom, kad je akcenat više na što negoli na ko. Drukčije kazano, pouzdanije se može utvrditi da nema para nego ustvrditi do čije je dobre volje.

Odmaknemo li se od politike i vratimo ipak stručnim pitanjima (o kojima puk, tragajući za krivcima, i ne promišlja), važnim se čini napomenuti i sljedeće. Budući da DVB (Digital Video Broadcasting) standard (3), osim za zemaljsku televiziju (DVB-T), preuzimamo i putem satelitske (DVB-S) i kablovske (DVB-C) televizije, te putem interneta (IPTV) – treba znati da je takav prijem, sa iole prihvatljivim kvalitetom, kod nas zastupljen jedino u IPTV verziji.

Da podsjetimo, prvi marketinški trik na koji su nasjeli građani u BiH bila je i „Prva digitalna televizija u BiH“ - ELOB kablovska televizija, tj. korisnik dozvole za distribuciju RTV programa ELOB, koji je kopanje ulica i polaganje kablova prevazišao korištenjem radio frekventnog opsega za doturanje digitalizovano-kompresovanog paketa analognih kanala do građana spremnih da skupo plate veći izbor kanala na svome digitalnom prijemniku.

Nastavak priče odnosio se na napore pojedinih kablovskih distributera koji su, nudeći „Digitalnu televiziju“, unaprijedili analogni koaksijalni kabl (analognu kablovsku). Opet zbunjeni, građani su sa oduševljenjem dočekali nove reformske procese (ovaj put u sektoru komunikacija) i objeručke prihvatili ulazak u svoj topli dom malog kineskog set-top-box-a (STB) loše kvalitete i još lošijih performansi, želeći samo da dožive digitalni san.

Po običaju na koji je već građanin naviknut, povratak u budućnost, tj. prikaz realnosti počinje već „boljeti” nakon što se uviđa asihronost slike i zvuka kod prvih kanala, nestanak kanala sa lica zemlje, nemogućnost dobijanja službe za podršku korisnicima i, na posljetku, gubitak svih kanala bez tehničke podrške.

Istina, malo svjetla u tami pružaju kompanije koje nude distribuciju RTV programa putem Internet protokola (IPTV), gdje napokon korisnik može dobiti nešto za svoje pare, mada i tu ima prostora za kritiku i napredak.

No, da se vratimo „digitalnoj televiziji”? Ozbiljan rad na uvođenju digitalne terestrijalne televizije u BiH započeo je još 2006. godine kada je, kao rezultat zaključaka međunarodne konferencije, u saradnji između Ministarstva komunikacija i prometa BiH i Regulatorne agencije za komunikacije, osnovan i Forum o digitalnoj zemaljskoj / terestrijalnoj televiziji (DTT Forum) Bosne i Hercegovine.

Zadatak je Forumu bio da u okviru angažmana stručnih radnih grupa predloži optimalno rješenje za uvođenje DTT standarda u BiH, te da izradi Strategiju prelaska i dostavi je na usvajanje relevantnim državnim tijelima. Politika sektora emitovanja (Sl.gl. 18/07 od 13.03.2007) jasnije definiše zadatke Forumu, koji, između ostalog, treba:

- odrediti tranzicijski period i predložiti konačan datum gašenja analogne televizije u BiH,
- informirati i educirati javnost i zainteresovane strane,
- doprinijeti prilagođavanju regulative koja će pratiti proces uvođenja digitalne televizije u BiH,
- definirati i predložiti tehničke aspekte uvođenja digitalne televizije, te
- analizirati društveno–ekonomske aspekte uvođenja digitalne zemaljske televizije u BiH.

U rad DTT Forumu bilo je uključeno oko 50 stručnjaka iz relevantnih oblasti iz cijele Bosne i Hercegovine, te stručnjaci iz Regulatorne agencije za komunikacije i iz Ministarstva prometa i komunikacija BiH.

Sekretarijat DTT Forumu je krenuo sa radom u ljeto 2007. godine. U naredne dvije godine održao je više od 100 sastanaka radnih grupa, brojne radionice, okrugle stolove i konferencije međunarodnog karaktera. Cilj je bio, osim izrade Strategije prelaska na digitalnu radiodifuziju u BiH, informirati i obrazovati zainteresirane strane, stručnjake i širu javnost.

Osim toga, DTT Forum je pred sebe postavio i zadatak da donosiocima odluka objasni značaj ovoga procesa i njegovu korist za državu u smislu tehničko-tehnološkog napretka, jačanja tržišta komunikacija i profita koji država može na kraju generisati. Naravno, sve to nije bilo lako i jednostavno približiti onima „čija je zadnja“.

Da bi se dobar posao ipak uradio, puno je lakše bilo objasniti kako je to ipak međunarodna obaveza koja mora biti usklađena sa evropskim vremenskim okvirom i Sporazumom GE06. U skladu s takvim zahtjevima, Vijeće ministara BiH je (na svojoj 14. sjednici održanoj 20.06.2007. godine) razmotrilo i usvojilo Izvještaj o učešću Bosne i Hercegovine na Regionalnoj radio-konferenciji RRC 06 – Ženeva, kao i Završni dokument sa Konferencije, a zatim je Predsjedništvo BiH (20. avgusta 2007. godine), u skladu sa Zakonom o postupanju zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora (Sl. gl. BiH 29/00), donijelo Odluku o usvajanju tih dokumenata, veoma značajnih za rad DTT Forumu, izradu Strategije prelaska i samo uvođenje DTT-a.

Da li uistinu kasnimo?

Za sve su poslove, razumije se, postavljani određeni rokovi. Zato, važno pitanje s početka ovoga teksta: Da li uistinu kasnimo?

Bosna i Hercegovina je, prateći svjetske tokove u procesu digitalizacije, ušla, može se kazati, na vrijeme i išla ukorak sa ostalim evropskim državama. Tako je, primjerice, bosanskohercegovačka delegacija na međunarodnoj radio-konferenciji u Ženevi (GE06 RRC 06) u organizaciji ITU (Međunarodna unija za telekomunikacije) napravila odličan posao u harmoniziranju i izradi RF plana za digitalno emitovanje, te osigurala 8 multipleksa na nacionalnom i po 2 na lokalnom nivou.

Time se u perspektivi omogućava da u BiH, teoretski gledano, svako domaćinstvo može, nakon potpunog prelaska na digitalno emitovanje, imati prijem i do 100 TV kanala standardne definicije (u MPEG4) preko antene na krovu.

DTT Forum je predložio, a Vijeće ministara BiH usvojilo Strategiju prelaska na DTT u BiH, kojom je 01.12.2011. predviđen kao konačni datum gašenja analogne televizije u BiH. Naravno, pod pretpostavkom da su svi uvjeti ispunjeni i da je digitalna uvedena u domaćinstva.

Datum je bio realan i afirmativan za tržište komunikacija. Međutim, ostaje nepoznanica gdje su se izgubile gotovo dvije godine od usvajanja Strategije. Jasno je pritom kako nije mogla biti od pomoći činjenica da je rad DTT Forumu praktično onemogućen nizom birokratsko–administrativnih poteza ili prepreka na relaciji Regulatorna agencija za

Konkursi

Konkurs za dodjelu novinarskih nagrada "Srđan Aleksić"

Helsinški parlament građana Banja Luka i Fondacija CURE iz Sarajeva raspisuju treći po redu Konkurs za dodjelu novinarskih nagrada "Srđan Aleksić".

Opširnije

Centar za istraživačko novinarstvo (CIN), nezavisna medijska organizacija sa sjedištem u Sarajevu, raspisuje oglas za prijem dva novinara.

Opširnije

Nagrada UNESCO/Giljermo Kano za slobodu štampe se dodeljuje od 1997. godine i nosi ime kolumbijskog novinara ubijenog od strane narko mafije. Pravo učešća imaju države članice UNESCO-a, a svaka država može predložiti najviše tri kandidata.

Opširnije

Plan aktivnosti za naredni mjesec:

- Početak projekta "Tematska edukacija mladih novinara i studenata novinarstva o slobodi izražavanja".

- Pokretanje serije javnih diskusija o očuvanju nezavisnosti javnih servisa u BiH i unapređenju njihovog odgovornog i profesionalnog rada u interesu javnosti.

komunikacije – Ministarstvo prometa i komunikacija BiH.

Bit će sramota i bit će kritika

Kako god, brojač na stranici www.dtt.ba i dalje odbrojava, a niti jedno domaćinstvo u BiH nema mogućnost gledati digitalnu zemaljsku TV. I da iznova pojasnimo naše međunarodne obaveze: evropska je preporuka da se do 2012. godine ugasi analogna – što Bosnu i Hercegovinu, naglasimo, ne obavezuje da to i mora ispuniti. Prema Sporazumu iz Ženeve (2006) konačni datum gašenja analogne televizije jest 17. juni 2015. godine. Pitanje je, međutim, šta ako (i) to ne ispoštujemo?

Što se tiče međunarodne obaveze – bit će to sramota i bit će kritika – i to je to. Veći problem ostaju gledaoci i tržište komunikacija, te nedomaćinski odnos nadležnih institucija (prije svega Ministarstva za promet i komunikacije BiH i svih članica Javnog rtv sistema BiH) prema ograničenom resursu države (RF spektar), uključujući i nemaran odnos prema mogućnostima dobre zarade za sve.

Da bismo priču pojednostavili, moramo se vratiti na njezin početak i vidjeti zbog čega nam je bitan prelazak na DTT.

- Da li je to samo jedna od međunarodnih obaveza? Između ostalog, jest i to.
 - Je li se sve ovo poduzima radi boljeg multimedijalnog iskustva gledalaca? Da, ali to nije primaran razlog.
 - Je li cilj povećati interaktivnost? To svakako jest iskorak u digitalnom iskustvu, ali ne i ključni razlog za ovaj kompleksan proces.
 - Da li je akcenat na novoj organizaciji u audio-vizuelnoj medijskoj produkciji i podjeli na sadržaj, usluge i mrežu? Donekle jest, u DTT-u je to svakako olakšano i neizbježno, ali još nismo došli do glavnog razloga.
 - Da li je proces pokrenut pod pritiskom drugih platformi (satelitska, kablovska, IPTV,...)? Donekle i jeste, ali je takav odnos vrlo kompleksan i može biti tema nekog drugog rada, ali za DTT je puno bolje ako ostale platforme imaju veću penetraciju na tržištu jer se time olakšava sam proces i smanjuje broj domaćinstava koja moraju nabaviti opremu za DTT.
 - Digitalna dividenda – koliko je ona u svemu ovome značajna? Ukratko – jest, veoma. Štaviše, upravo dolazimo do ključnih razloga.
- Naime, prelaskom terestrijalnih zemaljskih platformi sa analogne na digitalnu tehnologiju, cjelokupni i sektor komunikacija i država imaju koristi od bolje iskorištenosti radio-frekventnog spektra.

Sada više nije model: jedna frekvencija jednako jedan TV kanal, već zavisno od sistema kompresije može biti i do 10 TV kanala na jednoj RF frekvenciji. Što je

efikasnije iskorišten RF spektar, znači da su određeni kapaciteti oslobođeni i na raspolaganju su za nove servise (prije svega telekomunikacijske). To se naziva digitalnom dividendom (4). Davanjem koncesija i izdavanjem dozvola za nove frekvencije država osigurava značajne prihode.

Također, u okviru djelovanja ITU konferencija, lobi telekom operatora u svijetu uspio je dobiti otvorena vrata da koristi dio opsega predviđenog za radiodifuziju. Naravno, prije toga je potrebno preći na DTT, ugaziti analognu TV i osloboditi radiofrekventni spektar u tom opsegu.

Zona sumraka

Prave razloge za prelazak na DTT možemo i detaljnije analizirati, ali svakako treba shvatiti da je to prirodni proces tehničko-tehnološkog napretka i razvoja sektora komunikacija koji ne zaobilazi ni Bosnu i Hercegovinu. Napori DTT Foruma okrunjeni su kada je 17.06.2009. godine Vijeće ministara BiH usvojilo Strategiju prelaska na DTT.

Međutim, od tada kreće zona sumraka za DTT u BiH. Ne osiguravaju se ovlasti i adekvatno finasiranje rada DTT Foruma BiH. Praktično, metaforično kazano: puno bi novih „igrača“ htjelo ući u igru, a da pritom ne „trče“ i „ne dodaju loptu“.

Za kraj, treba shvatiti da je prelazak na digitalnu radiodifuziju samo jedan od prirodnih koraka u ljudskom i tehnološkom napretku. Možda će naša generacija biti svjedok još jedne, nove promjene tehnologije, novim sporazumom na nivou ITU-a i/ili ponovnog izuma neke nove televizije na, recimo, DVB-H 7G platformi, ali o tom - potom. Za sada, pred nama je posao prelaska na DTT i još jedan test odgovornosti.

(tekst ranije objavljen na portalu www.media.ba)

Rezultati istraživanja javnog mnijenja u vezi sa procesom digitalizacije u Bosni i Hercegovini

(preuzeto sa www.cra.ba)

Ova prezentacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove studije je isključiva odgovornost Regulatorne agencije za komunikacije BiH i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.

GLAVNI NALAZI:

- » Analogna zemaljska radiodifuzija je primarni izvor primanja tv signala, posebno u ruralnim sredinama
- » “Nove tehnologije” su dostupnije u urbanim sredinama
- » Javna kampanja o procesu digitalizacije treba staviti akcenat na ruralne sredine, posebno na informisanost putem pozivnih centara i tv programa
- » Potrebno je razviti i implementirati aktivnosti kako bi kategorije stanovništva, naročito stariji, nezaposleni i osobe iz ruralnih sredina stekle vještine neophodne za korištenje svih usluga i mogućnosti koje nudi digitalizacija i druge nove tehnologije

GLAVNI NALAZI u vezi sa:

PRIJEMOM TV SIGNALA:

- Najčešće putem kablovske distribucije (43.3%) u urbanim sredinama, te zemaljskim putem (42.9%) u ruralnim sredinama. Rjeđe se koriste satelitske antene (12.0%) i to u ruralnim sredinama, te internet/IPTV (9.4%). Kablovska i IPTV slabije su dostupne nezaposlenim.

TV PRIJEMNICIMA:

- U prosjeku 1 prijemnik po domaćinstvu, najčešće analogni TV prijemnik (79.8%), zatim digitalni TV prijemnici (32.0%), dok 0.9% građana ne posjeduje TV prijemnike. Digitalni TV prijemnici prisutniji su u domaćinstvima u FBiH, u urbanim sredinama, te su dostupniji mlađim i zaposlenim ispitanicima.

TV PUTEK INTERNETA:

- Uglavnom nije uobičajeno – cca ¼ ispitanika redovno ili ponekad gleda televiziju na ovaj način (26.6%). Najčešće je zastupljeno među muškarcima, mladim te zaposlenim osobama.

GLAVNI NALAZI o

INFORMISANOSTI GRAĐANA O GAŠENJU ANALOGNOG EMITOVANJA:

- Manje od ½ ispitanih (45.4%) informisano je o planovima za gašenje analognog emitovanja. Informisanost je najbolja u urbanim sredinama, među muškarcima i zaposlenim osobama. Ipak, većina informisanih navodi da ne znaju kada je planirano gašenje analognog emitovanja (70.4%), te mnogi koji tvrde da posjeduju pogrešne informacije. Većina ispitanika tvrdi da ne posjeduje dovoljno detalja o digitalizaciji (71.5%), a informisani kao izvor informacija najčešće navode TV (62.8%). Svaki četvrti ispitanik (24.3%) spominje prijatelje i rodbinu kao važne izvore informacija. Više od ½ anketiranih navodi da bi informacije o digitalizaciji najradije primali putem tradicionalnih medija (53.5%). Web stranice nisu poželjan izvor informacija za starije i nezaposlene osobe. Ispitanici iz ruralnih sredina navode da bi ove informacije najradije primali preko pozivnog centra za informisanje.

GLAVNI NALAZI o :

OČEKIVANJIMA OD DIGITALIZACIJE:

- Pобољшanje kvaliteta slike i zvuka očekuje 57.7%, a raznovrsnost sadržaja 29.0% ispitanih. Relativno visok procent ispitanika (26.7%) ne zna šta će se tačno promijeniti digitalizacijom TV signala.

INFORMISANOSTI O OPREMI ZA PRIJEM DIGITALNOG TV SIGNALA:

- Nešto više od ½ ispitanika navodi da su upoznati sa opremom i uređajima potrebnim za prijem digitalnog TV signala (52.2%). Ovi ispitanici najčešće pominju pretvarač digitalnog signala (36.6%), te novi digitalni TV prijemnik visoke rezolucije (33.6%).

TROŠKOVIMA DIGITALIZACIJE:

- Više od 1/3 ispitanika ne zna da li će digitalizacija TV signala podrazumijevati povećanje troškova (37.1%), dok nešto manje od ½ očekuje dodatne troškove (45.7%). Starije i nezaposlene osobe su u manjoj mjeri upoznate s tim da li ovaj proces podrazumijeva dodatne troškove. Ispitanici koji očekuju dodatne troškove najčešće spominju da je riječ o troškovima nabavke pretvarača digitalnog signala (47.4%), te troškovima nabavke novog digitalnog TV prijemnika (40.0%).

GLAVNI NALAZI o:**SPREMNOSTI ZA ULAGANJE:**

- Dok gotovo ½ ispitanika (46.9%) tvrdi da bi za digitalizaciju TV signala izdvojili određena sredstva, nešto manje od 1/3 (31.1%) navodi da vjerovatno ne bi izdvojili sredstva za ovu svrhu. Starijim, nezaposlenim i osobama iz ruralnih sredina je teže izdvojiti sredstva.

POTREBI ZA SUBVENCIONIRANJEM:

- Više od ½ ispitanika (56.8%) navodi da bez pomoći države neće biti u mogućnosti nabaviti opremu potrebnu za prijem digitalnog TV signala. Čini se da je manje vjerovatno da će opremu bez subvencioniranja uspjeti nabaviti starije osobe, nezaposleni i osobe nastanjene u ruralnim sredinama. Potreba za subvencioniranjem ovisit će o stvarnom iznosu troška, te će značajno uticati na percepciju građana o tome da li im je potrebna pomoć pri finansiranju ili ne.

PRIKAZ REZULTATA ISTRŽIVANJA KROZ ODGOVORE NA PITANJA IZ UPITNIKA:

- **PITANJE 1:** Na koje sve načine primete TV signal u vašem domaćinstvu, ako imate barem jedan TV u domaćinstvu?

Najviši broj ispitanika u vlastitim domaćinstvima televizijski signal prima putem kablovske distribucije – urbane sredine (43.3%) ili zemaljskim putem – ruralne sredine (42.9%). Znatno se rjeđe koriste satelitske antene (12.0%) i IPTV (9.4%).

- **PITANJE 2:** Koliko TV prijemnika posjedujete u Vašem domaćinstvu, te koliko je njih starih analognih, a koliko njih novih digitalnih HD TV prijemnika?

Većina ispitanika posjeduje 1 analogni TV set (79.8%), a 32.0% posjeduje novi digitalni HD TV set. 21.6% posjeduje više od 1 analognog TV seta, a 7.7% više od 1 novog digitalnog HD TV seta. Domaćinstva iz FBiH više izvještavaju o posjedovanju novih digitalnih HD TV setova, kao i zaposleni, mladi i ispitanici iz urbanih sredina.

- **PITANJE 3:** Da li gledate TV preko Interneta?

Muški ispitanici, češće nego ženski, tvrde da gledaju TV preko Interneta, kao i zaposleni u odnosu na nezaposlene. Također, ispitanici stariji od 60 godina tvrde da rjeđe gledaju TV preko Interneta, u poređenju sa mlađim ispitanicima.

- **PITANJE 4:** Da li znate, ili ste čuli da je planirano da se u BiH ugasi analogno emitovanje TV signala?

Nešto manje od ½ ispitanika (45.4%) upoznato je s tim, naročito zaposleni, muški i sudionici iz urbanih sredina. Ispitanici dobi između 30 i 60 godina u višoj su mjeri informisani u vezi s ovom temom u odnosu na mlađe, ali i starije ispitanike.

- **PITANJE 5:** Da li znate kada je planirano da se ugasi analogno emitovanje TV signala?

Većina ispitanika upoznatih s planovima za gašenje analognog emitovanja TV signala navodi da ne znaju za kada je isto planirano (70.4%). Ispitanici iz urbanih sredina češće tvrde da posjeduju ove informacije. 40.3% ispitanici koji tvrde da posjeduju informacije navode da će se gašenje dogoditi 2014. godine, 38.8% smatra da će se dogoditi 2013., 11.2% 2015. a 9.0% tvrdi da će do gašenja doći 2012. godine. (napomena: većina ispitanika navodi godinu, ali ne i mjesec gašenja analognog emitovanja)

- **PITANJE 6:** Da li ste upoznati sa detaljima prelaska sa analognog na digitalno emitovanje TV signala u BiH?

Većina ispitanika (71.5%) tvrdi da nisu dovoljno upoznati sa detaljima, uglavnom iz ruralnih sredina, dok se svega 11.2% smatra dovoljno upoznatim s ovom temom. Muški, te zaposleni ispitanici češće tvrde da su upoznati sa detaljima. Ispitanici stariji od 60 godina rjeđe izvještavaju o upoznatosti sa detaljima ovog procesa.

- **PITANJE 7:** Na koji način ste došli do ovih informacija?

Skoro ½ ispitanika (62.8%) koji se smatraju informisanim o detaljima prelaska sa analognog na digitalno emitovanje navode da su do ovih informacija došli putem televizije. Svaki četvrti ispitanik (24.3%) spominje prijatelje i rodbinu kao važne izvore informacija u ovom kontekstu. Ispitanici dobi od 18-30 godina češće navode internet kao izvor informacija o digitalizaciji TV signala, a zaposleni češće navode štampu kao izvor informacija o ovoj temi.

- **PITANJE 8:** Na koji način biste željeli da ubuduće dobijete informacije o procesu digitalizacije u BiH?

53.5% ispitanika preferira primanje informacija o procesu digitalizacije putem tradicionalnih medija. Ispitanici iz ruralnih sredina češće navode da bi ove informacije najradije primili preko pozivnog centra za informisanje o digitalizaciji. Ispitanici stariji od 60 godina vrlo rijetko navode da bi informacije o procesu digitalizacije željeli primati putem web stranica, za razliku od zaposlenih, dok nezaposleni češće navode da bi spomenute informacije željeli primati putem telefona.

- **PITANJE 9:** Šta sve očekujete da ćete dobiti digitalizacijom, odnosno prelaskom na digitalno emitovanje TV

Linija za pomoć novinarima

Aktuelni slučajevi:

1. Dragica Vukalo - RTRS

Nastavak ročišta za glavnu raspravu zakazano je za 31.01.2013. u 8:30 u Banja Luci.

2. Mirsada Čaluk - NTV IC Kakanj

Kršenje prava radnika, neplaćeni doprinosi, plata u protekle 2 godine umanjena, prekovremeni rad bez toplog obroka i prevoza, omalovažavanje novinarskog posla - sažetak je slučaja novinarkе Čaluk iz Kakanja. Ona je prekinula radni odnos prekinut nakon 9 godina rada zbog nezakonitog ponašanja poslodavca, te okrenula tužbu budući da poslodavac tvrdi da nikad nije radila prekovremeno.

3. Enes Brandić - Inmedia.ba

Kantonalni poslanik stranke SBB u USK-a Nermin Bećirbegović napao je fizički novinara Enesa Brandića na radnom mjestu. Udarcima su prethodile brojne uvrede i psovke...

4. Esad Cerović - BHRT

Slučaj prijavljen FMHL zbog nepravilnosti u provođenju javnog konkursa za generalnog direktora BHRT-a, kao što su: kandidati nisu u pisanoj formi obaviješteni o zaključenju konkursa niti im je data mogućnost za žalbu, nije napravljena lista i bodovanje kandidata... Cerović podnio tužbu sudu, te predstavku Instituciji ombudsmena za ljudska prava. On također zatražio poništenje i drugog konkursa - za direktore sektora Radija i Televizije BiH, budući da je taj konkurs raspisalo "lice koje pravno to nije moglo uraditi, jer praktično nije ni završen prvi konkurs", kako tvrdi Cerović.

stanica u BiH?

(57.7% ispitanika očekuje bolji kvalitet slike i zvuka, dok 29.0% očekuje raznovrsnije sadržaje, većinom iz urbanih sredina. 26.7% navodi da nisu sigurni u to šta mogu očekivati, većinom iz ruralnih sredina. Muškarci i mlađi ispitanici navode da od digitalizacije očekuju poboljšanje kvaliteta slike i zvuka, zatim raznovrsnije sadržaje, a stariji češće nisu sigurni u to šta mogu očekivati.

• **PITANJE 10:** Da li znate da li će Vam biti potrebna oprema/uređaji za prijem digitalnog TV signala?

52.2% ispitanika navodi da su upoznati sa opremom potrebnom za prijem digitalnog TV signala, i to značajnije ispitanici iz urbanih sredina. Također, tvrđnju da nisu upoznati sa potrebnom opremom i uređajima češće navode žene u odnosu na muškarce, ispitanici stariji od 60 godina, kao i nezaposleni.

• **PITANJE 11:** Koja oprema će Vam biti potrebna? (Moguće izabrati više odgovora!)

Više od 1/3 ispitanika koji su prethodno naveli da su upoznati sa opremom potrebnom za prijem digitalnog signala navode da je potreban pretvarač digitalnog signala (36.6%), dok 33.6% pominje nove digitalne TV prijemnike. 18.4% ispitanika pominje kablovske priključke, dok 21.8% ispitanika navodi da ne znaju o kakvoj je opremi riječ.

• **PITANJE 12:** Da li očekujete da će prelazak na digitalno emitovanje podrazumijevati neke dodatne troškove za Vas?

Skoro 1/2 ispitanika (45.7%) očekuje da će prelazak na digitalno emitovanje donijeti sa sobom i određene troškove za njih i to većinom muški i ispitanici iz urbanih sredina, a 37.1% ne zna da li spomenuti proces podrazumijeva troškove. Stariji od 60 godina, kao i nezaposleni, najčešće navode da nisu upoznati s tim da li ovaj proces podrazumijeva dodatne troškove.

• **PITANJE 13:** Na koje dodatne troškove mislite?

Ispitanici koji smatraju da će prelazak na digitalno emitovanje TV signala donijeti građanima dodatne troškove najčešće u ovom kontekstu spominju troškove nabavke pretvarača digitalnog signala (47.4%), te nabavku digitalnog TV prijemnika visoke rezolucije (40.0%). Muški ispitanici češće od ženskih spominju nabavku set-top boxa, kao i zaposleni u odnosu na nezaposlene. S druge strane, žene i nezaposleni ispitanici češće navode da ne znaju ili da nisu sigurni zbog čega će uslijediti dodatni troškovi.

talnog signala (47.4%), te nabavku digitalnog TV prijemnika visoke rezolucije (40.0%). Muški ispitanici češće od ženskih spominju nabavku set-top boxa, kao i zaposleni u odnosu na nezaposlene. S druge strane, žene i nezaposleni ispitanici češće navode da ne znaju ili da nisu sigurni zbog čega će uslijediti dodatni troškovi.

• **PITANJE 14:** Ako bi se od Vas tražilo da izdvojite određena sredstva potrebna za prelazak na digitalno emitovanje, koliko je vjerovatno da biste to uradili?

Skoro 1/2 ispitanika (46.9%) navodi da bi vjerovatno izdvojili određena sredstva za prelazak na digitalno emitovanje, najvećim dijelom iz urbanih sredina, dok 31.1% navodi da vjerovatno ne bi, najviše ispitanici iz ruralnih sredina. Muški ispitanici češće navode da bi jako vjerovatno izdvojili sredstva, kao i zaposleni. Suprotno tome, ispitanici stariji od 60 godina i nezaposleni češće navode da uopšte ne bi izdvojili novac u ovu svrhu.

• **PITANJE 15:** U kojoj mjeri se slažete sa tvrđnjom da bez subvencije, odnosno pomoći države, nećete biti u mogućnosti nabaviti potrebnu opremu za prelazak na digitalno emitovanje?

Skoro 1/2 ispitanika (56.8%) se slaže (jako ili donekle) sa tvrđnjom da bez subvencije neće biti u mogućnosti nabaviti opremu za prelazak na digitalno emitovanje većinom iz ruralnih sredina, dok se 26.3% ne slaže, većinom ispitanica iz urbanih sredina. 17.0% navodi da nisu sigurni da li će biti u mogućnosti nabaviti spomenutu opremu bez pomoći države, najčešće ispitanici iz ruralnih sredina. Nezaposleni ispitanici češće navode da se jako slažu s tvrđnjom da bez pomoći države neće biti u mogućnosti nabaviti potrebnu opremu, kao i ispitanici stariji od 60 godina.

• **PITANJE 15:** U kojoj mjeri se slažete sa tvrđnjom da bez subvencije, odnosno pomoći države, nećete biti u mogućnosti

nabaviti potrebnu opremu za prelazak na digitalno emitovanje?

Skoro 1/2 ispitanika (56.8%) se slaže (jako ili donekle) sa tvrđnjom da bez subvencije neće biti u mogućnosti nabaviti opremu za prelazak na digitalno emitovanje većinom iz ruralnih sredina, dok se 26.3% ne slaže, većinom

ispitanica iz urbanih sredina. 17.0% navodi da nisu sigurni da li će biti u mogućnosti nabaviti spomenutu opremu bez pomoći države, najčešće ispitanici iz ruralnih sredina. Nezaposleni ispitanici češće navode da se jako slažu s tvrdnjom da bez pomoći države neće biti u mogućnosti nabaviti potrebnu opremu, kao i ispitanici stariji od 60 godina.

DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE UZORKA

BiH	FBiH	RS	BD				
	617	375	18				
Obrazovanje	bez osnovne škole	završena osnovna škola	SSS	viša škola	VSS	akademska titula	ne želi odgovoriti
	75	157	552	90	107	8	21
Tip naselja	urbana sredina	ruralna sredina					
	576	434					
Spol	ženski	muški					
	504	506					
Godine	od 18 – 30	od 31–45	od 46–60	preko 60	ne želi odgovoriti		
	170	207	289	334	10		
Radni status	zaposleni	nezaposleni					
	276	734					

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

- Vrijeme istraživanja: Novembar, 2012
- Metoda prikupljanja podataka: Personalni intervjui u telefonskoj anketi – CATI
- Instrumenti: Upitnik za anketiranje
- Veličina uzorka: 1010 ispitanika, pripadnika opće populacije
- Metoda izbora domaćinstava: Kompjutersko biranje ispitanika
- Uslov za sudjelovanje u istraživanju: da učesnik ima punih 18 godina.

FINALNA NAPOMENA

Istraživanje za ovu prezentaciju izradili:

Prism research – Agencija za marketinška, medijska i društvena istraživanja i

Media centar Sarajevo, u sklopu projekta SEE Digi.TV u okviru programa Transnacionalne saradnje za jugoistočnu Evropu.

Impressum

Redakcijski kolegij biltena

Velida Kulenović

Mirza Sadiković

Siniša Vukelić

Admir Kadrić

Vladimir Šušak

Alena Beširević

Urednik

Adis Šušnjar

Tehničko uređenje

Arman Fazlić

Udruženje/udruga BH Novinari

Kralja Tvrtka 5/5, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel/Fax +387 33 223 818; + 387 33 443 072

e-mail: bhnovinari@bhnovinari.ba;

web: www.bhnovinari.ba